

A globális és a hazai gabonapiac

A Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége az országos választmányain keresztül is tartja a kapcsolatot tagjaival. A MOSZ Gabonatermesztők Országos Választmánya október 3-án ülésezett. Ács József, a választmány elnöke nemcsak azért hívta össze a tagságot, hogy a megyei választmányi tájékoztatók alapján informálódjanak a várható termés kilátásokról és a piaci helyzetről, hanem hogy meghallgassák Potori Norbert, az Agrárgazdasági Kutató Intézet igazgatójának előadását, a gabonák és olajos magvak hazai és nemzetközi értékesítési kilátásairól, valamint az USA vámintézkedéseinek hatásairól.

Potori Norbert azzal kezdte az előadását, hogy a globális terménypiacokon sok minden történt a nyári hónapokban, a piacok felbolydultak, de az őszi hónapokra csillapodni látszanak az ingadozások. Az igazgató számokkal mutatta be a globális búza-, kukorica-, repce- és napraforgó-termelési eredményeket, és hogy melyikből mekkorák az átmenő készletek a világpiacra.

Búzából 733 millió tonna termelt az idén (tavaly 758 millió tonna), az átmenő készlet pedig 261 millió tonna, ami alig marad el az előző évi 274,4 millió tonnától. Kukoricából 1069 millió tonna termés várható, szemben a tavalyi 1033 millió tonnával, de a készletek a szezon végén kisebbek lesznek (157 millió tonna), mint most (197 millió tonna). Repceből csaknem annyit takarítanak be mint tavaly: 66,4 millió tonna volt tavaly, 64,2 millió tonna az idén, és a készletek is csökkentek: a tavalyi 8,4 millió tonnával szemben idén 6,8 millió tonna. A napraforgó jobb eredményeket hozott a tavalyinál (49,7 millió tonnával szemben 51,3 millió tonna), de a készletek szinte azonosak (3,6 millió tonna volt tavaly, 3,5 millió tonna az idén).

A szélsőséges nyári időjárás az Európai Unió terméseredményeire is negatívan hatott. Az északi tagországokban és a

Skandináv-félszigeten soha nem látott meleget kellett elviselni. Az északi tagországokban (Lengyelország, Németország) vízhiány is sújtotta a termőhelyeket; nem véletlen, hogy ezekből az országokból olyan korán jelentkeztek kereskedők a búzáért, kukoricáért. Az EU-28 2018-as összes búzatermése 135 millió tonna (-10,5%), az árpatermés 56,6 millió tonna (-3,1%), a repcetermés 19,9 millió tonna (-10,2%). Magyarországon 2018-ban a búzatermés 5,05 millió tonna (-1,7%), az árpatermés 1,09 millió tonna (-23,5%), a repcetermés 0,99 millió tonna (+26%) lett.

Nemcsak a nyár, hanem a nyárutó és az őszi is szélsőséges időjárást hozott, az északnyugati országokban ugyancsak a megszokottnál lényegesen kevesebb csapadék hullott. Ennek következtében ott az őszi betakarítású növények sem hoznak jó eredményeket. Ezzel szemben kifejezetten kedvezően alakultak az időjárási viszonyok Kelet-Közép-Európa déli részén és Ukrajnában is. Az EU-28 vonatkozásában 2018-ban a kukoricatermés várhatóan 58,4 millió tonna (-1,5%), a napraforgótermés 9,5 millió tonna (-3,1%) lesz. Magyarországon 2018-ban a kukoricatermés 7,27 millió tonna, a napraforgótermés 1,8 millió tonna körül alakul a várakozások szerint.

Potori Norbert külön szolt az

EU-készletek alakulásáról. Búzából a takarmány célú felhasználás drasztikus visszaesésével lehet számolni, ami a termésmennyiség csökkenésével magyarázható. A nettó export mennyisége ugyancsak csökkent (5 évvel ezelőtt még 29,5 millió tonna volt, ezzel szemben erre az évről 14,5 tonna a várakozás), mert nincs elég exportáru alap. Az euró-dollár árfolyamváltozásai is nagymértékben befolyásolják az exportot. A 10,1 millió tonnás zárókészlet még elfogadható. Az árpa esetében szintén csökkent a takarmány célú árualap és a zárókészlet. A kukorica kompenzálja az árpát: évről évre nő a takarmány célú felhasználása, de megugrott a nettó importja is, miközben a zárókészlete mélypontra zuhanhat. Az EU-ban kevés a szálastakarmány, ezért – főként a tejtermelőknél – az állatállomány csökken. Ennek ellenére a feldolgozásra beszállított tej mennyisége nem változik lényegesen, mert azokban az országokban, ahol nincs kiesés, ott az állomány intenzívebb takarmányozásával nagyobb termelésre ösztönzik az állatokat.

Az EU-n belüli kereskedelemről az igazgató elmondta, hogy a búzánál kisebb belpiaci mozgással számolnak (28,4 millió tonnáról 26,2 millió tonnára csökken), kukoricából viszont nő a kereslet, hiszen tavaly 16,8 millió tonnát forgalmaztak, de idén 18 millió tonnára számítanak. Az árpa is visszaesést mutat, 9 millió tonnáról 7,5 millió tonnára csökken az előrejelzések szerint. A repcemag esetében kismértékű a változás (7,97-7,80 millió tonna).

A világpiacra egyébként a különböző országok fizetőeszközeinek dollárhoz viszonyított értékének az alakulása mozgatta az exportot. A gabonaexport esetében az ukrán kormány és a gabonakereskedők között szeptember végén született alku is

befolyásolja a lehetőségeket. Eszerint maximum 8-8 millió tonna étkezési és takarmánybúza mehet ki az országból a folyó gazdasági évben. Az árakkal kapcsolatban elhangzott, hogy a technikai mutatók alapján a tőzsdéken jelenleg nem várható az árak emelkedése.

A növényolajok globális termelésével kapcsolatban Potori Norbert arra hívta fel a figyelmet, hogy pálmaolajból igen bő a választék, és nő a szójabab termelése is. A szójabab és a szójadara esetében a folyó gazdasági évben rekordtermés, illetve rekordtermelés várható. Az árakat illetően a napraforgóolaj ára évtizedes mélypontra esett, a termékből bőséges mennyiség áll rendelkezésre most és az elkövetkező egy évben is. A pálmaolaj ára kismértékben nőtt, és kicsit felfelé mozdult a repceolaj is. Az igazgató itt tért ki az USA és Kína közötti kereskedelmi háborúra, amiből ő a Kína által a szójababra kivetett 25 százalékos importvámot emelte ki. Ez jelentős változást idézett elő a világpiacra. Az Egyesült Államokban mindenkor rekordtermésnek néznek elébe szójából, viszont az exportjuk csökken, ugyanis a kínai importőrök egyelőre nem kötnék üzletet az USA exportőreivel. Brazíliában az idén rekordtermést takarítottak be, és a szója exportja jelentősen nő, de még így is képtelenek kielégíteni az igényeket. A brazil szójabab ára tonnánként már 80 dollárral múlja felül az észak-amerikai termény árát. Kínában

15 éve folyamatosan és gyors ütemben nő a szójabab behozatala: a 2016–2017-es évben már 93,5 millió tonnát importáltak, míg a 2018–2019-es szezonévben a várakozások szerint csak 88,5 millió tonnát importálnak. Más olajos magvakat is vásárolnak, ennek következtében a repce felértékelődik. A 2016–2017-es gazdasági évben a kínai szójababimport 48,5 százaléka Brazíliából, 39,4 százaléka az USA-ból származott. A kereskedelmi háborúnak az a következménye, hogy a szójabab globális piaca átrendeződik: Észak-Amerikából Dél-Amerika és Európa felé áramlik a termék, a kínai szükségletet pedig Brazília és Argentína elégítik majd ki.

Máhr András, a MOSZ főtitkárhelyettese a hazai gabonapiacról szólva elmondta, hogy az árak alapvetően az európai és a világpiachoz igazodnak, de más tényezők is hatnak az alakulásukra. A magyar piacot az is be-

folyásolja, hogy mi történik Oroszországban és Ukrajnában, ahogy Potori Norbert is utalt erre előadásában. A folyó gazdasági év termelési eredménye a tavalyihoz képest kedvezőbbnek látszik, ami elsősorban a búzára igaz, mivel annál az árak is magasabbak. Figyelembe kell azonban venni a magyar forint euróhoz és dollárhoz viszonyított helyzetét. Az, hogy a forint leértékelődött, a mezőgazdasági termelőknek jó hír az értékesítéskor, importáru beszerzésekor viszont már nem. A jövőbeni várakozásokat nagymértékben befolyásolja a forint árfolyamának alakulása, hiszen ez a mozgás a hazai felvásárlási árakra is hatással van.

A gabonaexport lehetőségei kedvezőek ugyan, de a szállítási kapacitás korlátai gátolják a folyamatos kiszállítást. A kedvezőtlen korábbi tapasztalatok alapján és a mára kialakult feltételek mellett a vasúti szállítás részaránya évről évre csökken

a gabonaexportban, és érdemi változás nem igazán várható. Az elmúlt években jelentősen megnőtt a vízi szállítás súlya és szerepe, viszont az extrém ideji időjárás megakadályozza a vízen való szállítást. A Duna alacsony vízszintje miatt egyes szakaszokon egyáltalán nem tudnak közlekedni a megrakott uszályok, és ahol tudnak, ott is csak 25 százalékos terheltséggel képesek hajózni. Emiatt a kiszállítások igencsak akadoznak. Csak abban reménykedhetünk, hogy a Duna vízgyűjtő területén bőséges lesz csapadék, és hogy a Duna vízállása még addig helyreáll, amíg a hajózhatóság feltételei adottak. A közúti fuvarozással már komoly problémák vannak. A professzionális gépkocsivezetők száma lecsökkent, és a közúti szállítási kapacitás is nagymértékben beszűkült. Ezt részben az okozza, hogy megkezdődtek az uniós forrásokból finanszírozott nagyberuházások, és a mező-

gazdasági szállítások a háttérbe szorulnak. A MOSZ-hoz már olyan jelzés is érkezett egy-két megyéből, hogy a már eladott kalászos gabona még mindig a tárolóban van, mert a kiszállítással gondok vannak, és emiatt már a kapás növények elhelyezése is problémát okoz. Ez hatványozottan igaz a bértárolásoknál.

Az utóbbi évtizedekben a gazdaságok lecsökkentették a saját gépkocsiparkjukat, aminek érthető okai vannak. Ami az árakat illeti, ha és amennyiben nem történik újabb forintleértékelés, akkor a mai piaci árszinten stabilizálódhatnak a terményárak. Azoknak a termelőknek, akik hatékonyan termelik a gabonát, elfogadható a jelenlegi árszint, de akiknél a termésátlagok bármilyen okból nem érik el a megfelelő szintet, azoknál az emelkedő árak ellenére is romlik majd a jövedelmezőség.

H. GY.

Rail Cargo Hungaria
Member of ÖBB

**Az ÖN partnere
a vasútlogisztikában**

A környezettudatos választás.

railcargo.hu